

Полетай О. М.

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
*для студентів III курсу та I курсу на базі ступеня
вищої освіти молодший бакалавр (спеціаліст)
спеціальності 014 – Середня освіта
(Трудове навчання та технології)
спеціальності 015 – Професійна освіта*

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

*Кафедра педагогіки, психології і методики
технологічної освіти*

Полетай О. М.

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації для студентів III курсу та I курсу
на базі ступеня вищої освіти молодший бакалавр (спеціаліст)
спеціальності 014 – Середня освіта
(Трудове навчання та технології)
спеціальності 015 – Професійна освіта*

Чернігів
2023

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Лілік О.О. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка;

Єрмак С.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Академії пенітенціарної служби, полковник внутрішньої служби;

Белан Т.Г. кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Полетай О. М.

П 49 НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА: Методичні рекомендації для студентів III курсу та I курсу на базі ступеня вищої освіти молодший бакалавр (спеціаліст) спеціальності 014 – Середня освіта (Трудове навчання та технології); спеціальності 015 – Професійна освіта. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2022. 52 с.

Методичні рекомендації призначені для використання студентами навчально наукового інституту професійної освіти та технологій Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, під час проходження ними педагогічної практики в загальноосвітніх навчальних закладах (VI семестр III (I) курс).

У методичних рекомендаціях висвітлені обов'язки керівника практики, методистів і студентів-практикантів на період практики, детально описані завдання на весь період педагогічної практики.

Методичні рекомендації будуть корисними як для студентів-практикантів, так і для керівників-організаторів практичної підготовки майбутніх учителів технологій та професійної освіти у педагогічних університетах.

УДК 378.147.091.33-027.22:37(072)

Рекомендовано до друку вченою радою
Навчально-наукового інституту професійної освіти та технологій
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Протокол № 6 від 25.01.2023 р.)

ВСТУП

Педагогічна практика є складовою частиною освітньо-професійної підготовки майбутнього вчителя, яка забезпечує безперервність і послідовність формування практичних умінь та професійного становлення студентів на всіх рівнях вищої освіти.

Практика сприяє як закріпленню теоретичних знань студентів, так й оволодінню досвідом педагогічної діяльності, розвитку відповідних компетентностей. У період практики студенти ознайомлюються з сучасним станом навчально-виховного процесу, спостерігають і аналізують різноманітні його сторони.

Мета даних методичних рекомендацій – ознайомити студентів-практикантів та методистів із завданнями і змістом навчальної педагогічної практики, її організацією і керівництвом, методикою психолого-педагогічних спостережень, аналізу навчально-виховного процесу та надати зразки оформлення звітної документації студентам.

При розробці даних методичних рекомендацій використувувались:

1. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту».
2. Положення про організацію освітнього процесу в Університеті.
3. Положення про організацію та проведення практики студентів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.
4. Навчальний план.

ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА (14 год.)

Тема 1. Навчальна педагогічна практика: вимоги, інструктаж з техніки безпеки і охорони праці, завдання, наказ, оцінювання та документація

1. Бесіда та знайомство з адміністрацією навчального закладу (професійно-технічного навчального закладу), вчителями, (майстрами виробничого навчання) і класними керівниками щодо системи навчально-виховної роботи в навчальному закладі.

2. Ознайомлення з режимом роботи закладу та розкладом та часом навчальних уроків класу (занять групи), за яким закріплений студент-практикант.

3. Складання плану навчальної і виховної роботи на період практики, розкладу занять, виховних заходів та затвердження плану роботи студента у адміністрації навчального закладу.

4. Ознайомлення з календарно-тематичними та поурочними планами вчителів-предметників, майстрів виробничого навчання і класних керівників.

5. Ознайомлення з матеріально-технічною базою майстерень навчального закладу.

Звітна документація до змістового модуля №1

Результати виконання завдань по даному модулю повинні бути відображені у щоденнику. Щоденник оформляється у зошиті і пред'являється методисту в якості звітнього документа.

Змістовий модуль 2. НАВЧАЛЬНА РОБОТА (50 год.)

1. Ознайомитись з методикою вчителя трудового навчання (майстра-наставника), відвідуючи не менше чотирьох занять з профільного навчання у класі (групі) очно або дистанційно.

2. Ознайомитись з методикою роботи викладачів-предметників, відвідуючи не менш чотирьох занять на день у закріпленому класі (групі) очно або дистанційно.

3. Розробити, підготувати і провести (очно або дистанційно) урок (фрагмент) трудового (виробничого) навчання в закріпленому класі (групі). Підготовка дидактичних матеріалів до уроку.

4. Взяти участь в обговоренні занять, які проводять інші студенти-практиканти.

5. Проаналізувати діяльність і поведінку вчителя трудового навчання (майстра виробничого навчання). Зазначити особливості техніки мовлення (виразність, емоційність, темп, послідовність, доступність, чіткість, дикція; багатство словникового запасу, дотепний жарт, народні прислів'я та приказки); зовнішній вигляд вчителя (майстра); контакт з учнями.

6. Проаналізувати взаємодію між вчителем трудового навчання (майстром виробничого навчання) з учнями на уроці (занятті): яким чином підтримує увагу і дисципліну, як проводиться перевірка виконання домашнього завдання, які методи перевірки засвоєння нових знань застосовує, що за засоби навчання використовуються.

7. Ознайомитися з методикою проведення інструктажу по техніці безпеки з учнями перед практичними роботами. І відповідно, проаналізувати сприймання і дотримання учнями його на занятті.

8. Відвідати заняття гуртка з предмету, визначити його задачі, структуру, методи організації навчальної діяльності учнів. У разі дистанційного навчання на інтернет платформах подивитися відповідні відео-заняття і виконати поставлені завдання.

Звітна документація до змістового модуля №2

Виконання завдань 1, 2, 5, 6, 7, 8 оформлюється студентом у щоденнику.

План-конспект проведеного уроку трудового навчання (виробничого навчання) з дидактичним забезпеченням.

Відгук вчителя (майстра виробничого навчання) про проведене студентом заняття. Самоаналіз проведеного заняття.

Відгук колеги студента-практиканта на проведений вами урок.

Змістовий модуль 3.
ВИХОВНА ТА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА
РОБОТА (36 год.)

1. Ознайомитись з методикою роботи класних керівників, відвідуючи (очно або дистанційно) виховну годину у закріпленому класі (групі).

2. Розробити, підготувати і провести (очно або дистанційно) виховний захід в закріпленому класі (групі). Підготовка дидактичних матеріалів.

3. Взяти участь в обговоренні виховних заходів, які проводять інші студенти-практиканти на обрану і обговорену з класним керівником тему

4. Виконати профорієнтаційну діяльність: впродовж терміну проходження навчальної педагогічної практики провести (очно або дистанційно) профорієнтаційну роботу з учнями випускних груп навчального закладу міста в якому проходите практику. Для цього потрібно ознайомити їх зі спеціальностями, які вони можуть отримати в інституті (факультеті); детально розповісти про навчання і як вступити до університету; виявити зацікавлених у цьому учнів і провести з ними індивідуальну бесіду; записати і представити їх координати для того, щоб з ними надалі могли працювати представники приймальної комісії інституту (факультету) та університету.

Звітна документація до змістового модуля №3

Розгорнутий план-конспект виховного заходу з дидактичним забезпеченням. Відгук класного керівника про проведене студентом заняття. Самоаналіз проведеного виховного заходу. Відгук колеги студента-практиканта на проведений вами захід.

Розгорнутий план-конспект профорієнтаційного заходу (фото і відео зйомка заходу).

Змістовий модуль 4.
ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА (24 год.)

1. Впродовж педагогічної практики, провести вивчення вікових та індивідуальних особливостей учня. На основі спостереження (збірника методики), аналізу незалежних характеристик, бесід з учнем,

вивчення продуктів діяльності та тестової методики написати психолого-педагогічну характеристику на обраного досліджуваного

2. Вивчення особистісного складу класу (групи), індивідуальних якостей учнів, стану їхнього здоров'я, класного (групового) журналу

3. Проведення досліджень для написання психолого-педагогічної характеристики на обраного учня за його згодою

Звітна документація по змістовому модулю № 4.

Психолого-педагогічна характеристика на учня з посиланнями на результати методик.

Змістовий модуль 5.

МЕТОДИЧНА РОБОТА (24 год.)

1. Підготовка дидактичних матеріалів до уроку (заняття) і до виховного заходу.

2. Допомога класному керівнику та вчителі (майстру) трудового (виробничого) навчання в оформленні кабінету.

3. Педагогічна самоосвіта шляхом проходження онлайн-курсів підвищення кваліфікації.

Звітна документація по змістовому модулю №5

Дидактичні матеріали до уроку і виховного заходу.

Сертифікати з онлайн-курсів.

Змістовий модуль 6.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА (22 год.)

1. Аналіз і письмова фіксація архітектурної доступності навчального закладу для дітей з особливими освітніми потребами.

2. Ознайомлення з ресурсною кімнатою та медіатекою навчального закладу.

Звітна документація по змістовому модулю №6

Результати виконання завдань по даному модулю повинні бути відображені у щоденнику. Щоденник оформляється у зошиті і пред'являється методисту в якості звітнього документа.

Змістовий модуль 7.
ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ
ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ (10 год.)

Оформлення щоденника. Оформлення на форматі А4 розгорнутих планів-конспектів уроку(заняття) і виховної години. З відгуками і оцінкою вчителя(майстра) та класного керівника.

Оформлення звіту по профорієнтаційній роботі.

Оформлення на форматі А4 психолого-педагогічної характеристики на учня з посиланнями на результати методик.

Дидактичні матеріали.

Сертифікати онлайн-курсів.

Захист практики.

Розподіл балів

	Поточне тестування							Залік	Сума
	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5	ЗМ 6	ЗМ 7		
Бали	5	30	20	10	10	10	15		100

*ЗМ - змістовий модуль

I. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

На початку навчального року складається графік проведення педагогічної практики. Навчальну педагогічну практику студенти III курсу та I курсу на баз ступеня вищої освіти молодший бакалавр (спеціаліст) проходять у загальноосвітніх школах різних типів та професійно технічних навчальних закладах міста та області.

Методистами даного виду педагогічної практики є викладачі кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти, які допомагають організувати роботу студентів на базах практики.

Розподіл студентів на навчальну педагогічну практику здійснюється відповідно до наказу НУЧК імені Т. Г. Шевченка, що затверджується ректором університету.

В перший день педагогічної практики керівник та методисти кафедри проводять настановчу конференцію, де ознайомлюють студентів з їхніми обов'язками та правами, проводять інструктаж з техніки безпеки і охорони праці (у разі потреби тісно співпрацюють з інженером з техніки безпеки), порядком проходження педагогічної практики, її змістом, завданнями, формами звіту. Студенти ознайомлюються з наказом щодо розподілу практикантів і методистів за загальноосвітніми школами та професійно технічними навчальними закладами.

На період проходження навчальної педагогічної практики одного студента з групи керівник призначає старостою.

Результати виконання завдань з педагогічної практики повинні бути відображені у щоденнику. Щоденник оформляється у зошиті і пред'являється методисту в якості звітнього документа.

II. ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна практика проходить у VI семестрі впродовж чотирьох тижнів: перші два тижні з відривом від навчання, а другі два тижні – поєднують з навчанням. За цей період студенти-практиканти ознайомлюються з організацією навчально-виховного процесу навчального закладу, ведуть спостереження на уроках та заняттях з усіх предметів, роблять психолого-педагогічне дослідження обраного учня та вивчають організацію інклюзивної освіти у закладі.

Основні завдання навчально-педагогічної практики

1. Ознайомлення із загальноосвітнім навчальним закладом, бесіда з адміністрацією, вчителями, викладачами, майстрами виробничого навчання та класним керівником класу (групи).
2. Ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в загальноосвітньому закладі.
3. Ознайомлення із станом інклюзивної освіти у навчальному закладі.
4. Закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних знань та умінь.
5. Формування і розвиток професійних навичок та вмінь.
6. Виховання поваги і любові до професії вчителя, викладача.
7. Формування психологічної готовності до педагогічної діяльності.
8. Формування навичок педагогічної самоосвіти.

Під час практики закладається фундамент досвіду майбутньої професійної діяльності вчителя, викладача формуються професійні якості особистості вчителя-вихователя, проявляються здібності до педагогічної творчості.

III. ОBOB'ЯЗКИ ТА ПРАВА

3.1. *Обов'язки студента-практиканта*

- виконувати правила внутрішнього розпорядку та вимоги Статуту освітнього закладу, розпорядження адміністрації школи, загальноосвітньої установи і керівників практик, стежити за дотриманням правил техніки безпеки і охорони праці, бути прикладом ввічливості, організованості, працелюбства;

- виконувати всі види робіт, які передбачені програмою навчальної педагогічної практики, добросовісно готуватись до проведення дорученої навчально-виховної роботи з учнями; складати конспекти, розгорнуті плани-конспекти роботи із уроків (занять), узгоджувати їх з вчителями /керівниками практики від базового закладу/ і затверджувати у методистів університету;

- своєчасно прибути до загальноосвітнього навчального закладу і ознайомитися з актуальною формою організації навчання, тобто офлайн або дистанційне, відповідно до форми роботи навчального закладу діяти стосовно нижчевикладених завдань;

- приходити до навчального закладу за 15 хвилин до початку уроків (занять) при офлайн, дистанційно виходити на уроки (заняття) по запрошенню вчителя, запізнення у школу прирівнюється до запізнення на обов'язкові заняття в університеті; у разі хвороби пред'явити відповідний медичний документ;

- знаходитись в навчальному закладі впродовж 5 днів на тиждень, не менше 6 годин на день (відвідати не менше ніж 4 уроки), дистанційно - відвідувати уроки (заняття) на платформах що використовують вчителі (майстри виробничого навчання) для викладання своїх предметів, один день самостійної роботи на тиждень закріплюється за студентом на весь період педпрактики;

- впродовж педпрактики вести записи у педагогічному щоденнику;

- відвідувати (очно або дистанційно) всі уроки за розкладом у закріпленому класі (групі);

- кожного дня у письмовій формі має бути проаналізовано не менш ніж 4 уроки (заняття);

- провести (очно або дистанційно) в закріпленому класі виховну годину;

- провести (очно або дистанційно) урок з трудового (виробничого) навчання;
- провести спостереження за обраним учнем за його згодою і скласти психолого-педагогічну характеристику на нього;
- проаналізувати стан інклюзивної освіти у навчальному закладі та архітектурну доступність закладу;
- провести профорієнтаційний захід;
- організувати власну самоосвіту використовуючи інтернет платформи для підвищення кваліфікації;
- студент-практикант має бути взірцем дисциплінованості, вихованості, ввічливості, відповідальності;
- подати звітну документацію через 3 дні після закінчення практики.

3.2. Права студента-практиканта

- звертатися по допомогу з усіх питань до керівника практики, методистів та адміністрації навчального закладу;
- брати участь у засіданні педагогічної ради навчального закладу за попередньою згодою адміністрації;
- користуватися бібліотекою навчального закладу, навчально-методичними матеріалами кафедри;
- студенту, який не виконав програму практики, радою інституту (факультету) може бути надано право проходження практики повторно без відриву від навчальних занять в університеті. Студент, який повторно отримав негативну оцінку з педпрактики, відраховується з вищого навчального закладу.

3.3. Обов'язки старости групи

- здійснювати облік відвідування студентами навчального закладу;
- слідкувати за своєчасністю записів студентів-практикантів у щоденнику педпрактики;
- повідомляти студентів про консультації, доручення керівника та методистів педпрактики.

3.4. Обов'язки керівника педпрактики

- розподіляє студентів на групи, закріплює їх за навчальними закладами;
- готує наказ про проведення педагогічної практики;

– готує необхідний роздатковий матеріал для студентів та викладачів-методистів;

– організовує та проводить настановчу конференцію для студентів-практикантів: надає необхідні рекомендації й настанови щодо проходження практики, проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці (у разі потреби тісно співпрацює з інженером з техніки безпеки), повідомляє про порядок звітності студентів щодо проходження практики;

– забезпечує належний рівень проведення педпрактики згідно з програмою, перебуваючи у тісному контакті з керівниками баз практики;

– контролює умови праці і побуту студентів та проведення з ними на місці проходження практики обов'язкових інструктажів з охорони праці й техніки безпеки;

– контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку базового закладу освіти, організовує облік відвідування бази практики студентами й методистами;

– відвідує уроки, заняття, виховні заходи, які проводить студент-практикант, аналізує, оцінює їх, надає методичну допомогу;

– організовує проведення підсумкової конференції за участю керівників практики і працівників шкіл;

– підводить підсумки педагогічної практики в інституті (факультеті) та готує звіт.

3.5. Обов'язки методиста навчальної педагогічної практики

– здійснює загальне керівництво і несе відповідальність за практику закріпленої за ним групи студентів;

– спільно з заступником директора з навчальної роботи загальноосвітнього навчального закладу ознайомлює студентів із закладом, класними керівниками, розподіляє студентів за класами (групами) навчального закладу;

– консультує студентів з усіх питань педагогічної практики;

– здійснює контроль за практикою студентів, вчасно виявляє недоліки і вживає заходи щодо їх усунення;

– готує студентів до виступу на підсумковій конференції з педагогічної практики;

– бере участь у настановчій і підсумковій конференціях, присвячених педагогічній практиці студентів.

3.6. Методи навчання

Форми та методи навчання: на всіх етапах проходження педагогічної практики передбачено застосовувати наступні методи:

пояснення, бесіди, індивідуальні бесіди, ілюстрування, демонстрування, дискусії, виконання завдань проблемного та творчого характеру, розв'язування педагогічних задач.

Здобувачі вищої освіти отримують індивідуальні консультації у викладачів як методистів, так і кураторів. Упродовж практики з боку методистів і керівника педагогічної практики забезпечується безперервний контроль її ефективності.

По закінченню практики студенти надають методисту документацію. Результати проходження студентами практики обговорюються на підсумковій конференції. Звітна документація подається студентом на кафедрі.

3.7. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: заповнення звітної документації (щоденник), складання планів-конспектів, написання психолого-педагогічної характеристики на учня.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

3.8. Засоби діагностики результатів навчання

1. Платформа дистанційного навчання «Moodle».
2. Консультації з методистами або керівником навчальної педагогічної практики.
3. Оформлення звітної документації.
4. Залік.

3.9. Підведення підсумків навчальної педагогічної практики

За результатами практики студентам виставляються оцінки окремо за кожен вид роботи, а саме: за *навчальну роботу* (враховується кількість відвіданих ним уроків (занять) учителів та якість проаналізованих студентом уроків вчителів-предметників, та вчителя трудового навчання (майстра виробничого навчання), аналіз уроків які провели колеги-практиканти, участь у їх обговоренні та письмовий відгук; якість зданого розгорнутого плану-конспекту з трудового навчання (виробничого навчання) з виготовленням допоміжних дидактичних засобів навчання. Також береться до уваги і оцінка за

проведення уроку студентом-практикантом учителем трудового (майстром виробничого) навчання.

За *виховну та позакласну роботу*: за виконання обов'язків помічника класного керівника, враховується вся позакласна робота студента; якість проведеного виховного заходу і оформлення його плану-конспекту; рівень написання характеристики учня; до уваги береться і оцінка діяльності студента класним керівником закріпленого за практикантом класу.

За *профорієнтаційну роботу*: розповідь про університет, інститут, створення діалогу зі вступниками; оформлення плану-конспекту з виготовленням допоміжних дидактичних засобів (відео, фотокартки).

За *методичну роботу*: показ сертифікатів з онлайн-курсів за період проходження практики.

За дослідження *інклюзивної освіти*: результати дослідження оформлюються у щоденнику навчальної педагогічної практики.

При оцінюванні роботи студентів-практикантів береться до уваги також культура *оформлення звітної документації*.

Підсумки проводяться у формі заліку. Результати складання заліку заносяться в залікову екзаменаційну відомість і індивідуальний навчальний план студента. Залік з навчальної педагогічної практики відбувається на підсумковій конференції, після виступу студентів. Студент, який не виконав навчальну програму практики направляється на проходження повторно або відраховується з університету.

Керівник практики інформує завідуючого кафедрою і директора (декана) інституту (факультету) про результати навчальної педагогічної практики. Загальні підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедри і Раді інституту (факультету).

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
А	Зараховано (відмінно)	Виконання повного обсягу програми навчальної педагогічної практики, своєчасно і відповідно до встановлених вимог, можливе (за бажанням студента) виконання більшого обсягу робіт або додаткове виконання інших видів навчально-виховних робіт, що не передбачені програмою практики; прояв високого рівня самостійності, відповідальності, виробничої дисципліни; творчий підхід до виконання завдань практики; прояв педагогічних здібностей у вирішенні конкретних навчально-виховних завдань; захопленість педагогічною діяльністю і прояв активного інтересу до обраної професії; яскраво виражене прагнення професійного саморозвитку і самовдосконалення
В	Зараховано (дуже добре)	Виконання повного обсягу програми навчальної педагогічної практики, своєчасно і відповідно до встановлених вимог; прояв самостійності, відповідальності, виробничої дисципліни; ситуативний прояв творчості; виконання завдань практики переважно у стандартних ситуаціях або при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій; прояв педагогічних здібностей у вирішенні конкретних навчально-виховних завдань; прояв інтересу до обраної професійної діяльності; переважання мотивів саморозвитку і професійного становлення; звітна документація може бути оформлена з незначними відхиленнями від вимог
С	Зараховано (добре)	Виконання деяких видів роботи програми навчальної педагогічної практики не в повному обсязі, своєчасно але можливе незначне відхилення від встановлених вимог; прояв досить високого рівня самостійності, виробничої дисципліни і відповідальності; виконання завдань практики переважно у стандартних ситуаціях і з використанням зразків; ситуативний прояв творчості; прояв педагогічних здібностей у вирішенні конкретних навчально-виховних завдань; прояв інтересу до обраної професійної діяльності; переважання мотивів саморозвитку; звітна документація може бути оформлена з деякими відхиленнями від вимог

Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
D	Зараховано (задовільно)	Виконання окремих видів роботи програми навчальної педагогічної практики не в повному обсязі, своєчасно але з деякими відхиленнями від встановлених вимог; прояв виробничої дисципліни і відповідальності; невисокий ступінь самостійності і творчості у виконанні завдань практики; прояв педагогічних здібностей у вирішенні конкретних навчально-виховних завдань; прояв інтересу до обраної професійної діяльності; переважання мотивів саморозвитку; звітна документація може бути не в повному обсязі і оформлена з деякими відхиленнями від вимог
E	Зараховано (задовільно)	Обсяг виконаних робіт задовольняє мінімальні вимоги; невисокий рівень виробничої дисципліни і відповідальності; ситуативний прояв самостійності і творчості; ситуативний прояв окремих педагогічних здібностей; неявно виражений інтерес до обраної професійної діяльності або його відсутність; переважання мотивів обов'язку; звітна документація подана не в повному обсязі і оформлена з відхиленнями від вимог
F _x	Не зараховано (незадовільно)	Обсяг виконаних робіт програми практики – менше 60%; низький рівень виробничої дисципліни і відповідальності; низький рівень самостійності; ситуативний прояв окремих педагогічних здібностей; активність проявляється переважно в умовах зовнішнього стимулювання; звітна документація оформлена не в повному обсязі, з суттєвими помилками і з відхиленнями від вимог. Для успішного складання заліку потрібне доопрацювання і подовження терміну практики
F	Не зараховано (незадовільно)	Обсяг виконаних робіт програми практики – менше 35%; низький рівень виробничої дисципліни і відповідальності; низький рівень самостійності; відсутність інтересу до обраної професійної діяльності; активність проявляється лише в умовах зовнішнього примусу; звітна документація відсутня або оформлена з грубими помилками і не відповідає вимогам. Студент, який не виконав програму практики, направляється на проходження практики повторно або відраховується з університету

ЗАВДАННЯ СТУДЕНТАМ
спеціальності 014 – Середня освіта
(Трудове навчання та технології)

Перший тиждень – ознайомлення з навчальним закладом

1. Бесіда з адміністрацією школи, учителями і класним керівником про систему навчально-виховної роботи в навчальному закладі.
2. Ознайомлення з режимом роботи навчального закладу та розкладом навчальних занять класу, за яким закріплений студент-практикант.
3. Складання плану навчальної і виховної роботи на період практики, розкладу уроків та виховних заходів.
4. Ознайомлення з календарно-тематичними та поурочними планами вчителів трудового навчання і класного керівника.
5. Ознайомлення з матеріально-технічною базою майстерні навчального закладу.
6. Ознайомитись з методикою роботи учителя-наставника, відвідуючи не менше п'яти уроків з трудового навчання у 5-8 класах впродовж двох тижнів.
7. Ознайомитись з методикою роботи вчителів-предметників, відвідуючи не менш чотирьох уроків на день у закріпленому класі.
8. Вивчення складу класу, особистих якостей учнів, стану їхнього здоров'я, щоденників, класного журналу.
9. Проведення досліджень для написання психолого-педагогічної характеристики.
10. Ознайомитись з методикою роботи класного керівника, відвідуючи виховну годину у закріпленому класі.

Другий тиждень – навчально-виховна робота

11. Підготувати і провести урок в 5(6) класі з трудового навчання на поточну тему. Виготовити необхідний дидактичний матеріал.
12. Взяти участь в обговоренні уроків, які проводять інші студенти-практиканти.
13. Підготувати і провести виховний захід на обрану класним керівником і учнями, або за календарно-тематичним планом тему. Виготовити необхідний дидактичний матеріал.

14. Взяти участь в обговоренні виховних заходів, які проводять інші студенти-практиканти на обрану і обговорену з класним керівником тему.

15. Ознайомитись з методикою роботи учителя-наставника, відвідуючи не менше п'яти уроків з трудового навчання у 5-8 класах впродовж двох активних тижнів.

16. Ознайомитись з методикою роботи вчителів-предметників, відвідуючи не менш чотирьох уроків на день у закріпленому класі.

17. Відвідати заняття гуртка з предмету, визначити його задачі, структуру, методи організації навчальної діяльності учнів.

17. Підготувати і провести профорієнтаційний захід про Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та навчання у навчально науковому інституті професійної освіти та технологій.

Третій і четвертий тиждень – вивчення стану інклюзивної освіти у навчальному закладі, позаурочна і позакласна робота та самоосвіта

16. Проаналізувати архітектурну доступність навчального закладу та універсальний дизайн.

17. Проаналізувати методи виховного впливу на учнів, яким чином проводиться виховна робота, як підтримуються стосунки з батьками учнів, як часто проводяться батьківські збори і в якому форматі.

19. Впродовж чотирьох тижнів педагогічної практики, провести вивчення вікових та індивідуальних особливостей учня. На основі спостереження (збірника методики), аналізу незалежних характеристик, бесід з учнем, вивчення продуктів діяльності та тестової методики написати психолого-педагогічну характеристику учня.

20. Педагогічна самоосвіта шляхом проходження онлайн-курсів підвищення кваліфікації.

21. Оформлення звітної документації по навчальній педагогічній практиці.

ЗАВДАННЯ СТУДЕНТАМ спеціальності 015 – Професійна освіта

Перший тиждень – ознайомлення з навчальним закладом

1. Бесіда з адміністрацією професійно-технічного навчального закладу, майстрами і класними керівниками про систему навчально-виховної роботи в закладі.
2. Ознайомлення з режимом роботи закладу та розкладом навчальних занять групи, за якою закріплений студент-практикант.
3. Складання плану навчальної і виховної роботи на період практики, розкладу занять та виховних заходів.
4. Ознайомлення з календарно-тематичними та поурочними планами майстрів виробничого навчання і класних керівників груп.
5. Ознайомлення з матеріально-технічною базою майстерень навчального закладу.
6. Ознайомитись з методикою роботи майстра-наставника, відвідуючи не менше п'ятьох занять з профільного навчання у групі впродовж двох тижнів.
7. Ознайомитись з методикою роботи викладачів-предметників, відвідуючи не менш чотирьох занять на день у закріпленій групі.
8. Вивчення складу групи, особистих якостей учнів, стану їхнього здоров'я, групового академічного журналу.
9. Проведення досліджень для написання психолого-педагогічної характеристики.
10. Ознайомитись з методикою роботи класних керівників, відвідуючи виховну годину у закріпленій групі.

Другий тиждень – навчально-виховна робота

11. Ознайомитися з методикою проведення інструктажу по техніці безпеки з учнями перед практичними роботами. І відповідно, проаналізувати сприймання і дотримання учнями її на занятті.
12. Підготувати і провести фрагмент (інструктаж перед практичною роботою) заняття виробничого навчання. Підготувати необхідний дидактичний матеріал.
13. Взяти участь в обговоренні фрагменту заняття, які проводять інші студенти-практиканти.

14. Ознайомитись з методикою роботи викладачів-предметників, відвідуючи не менш чотирьох занять на день у закріпленій групі.

15. Проаналізувати діяльність і поведінку майстра (викладача). Особливості техніки мовлення майстра(викладача) (виразність, емоційність, темп, послідовність, доступність, чіткість, дикція; багатство словникового запасу, дотепний жарг, народні прислів'я та приказки). Зовнішній вигляд майстра (викладача). Контакт з учнями.

16. Проаналізувати взаємини і стосунки майстра (викладача) з учнями на занятті: яким чином підтримує увагу і дисципліну, як проводиться перевірка виконання домашнього завдання, які методи перевірки засвоєння нових знань застосовує майстер (викладач).

17. Підготувати і провести виховну годину на обрану і обговорену з класним керівником тему.

18. Підготувати і провести профорієнтаційний захід про Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та навчання в навчально науковому інституті професійної освіти та технологій.

Третій і четвертий тиждень - вивчення стану інклюзивної освіти у навчальному закладі, позаурочна і позакласна робота та самоосвіта

19. Проаналізувати архітектурну доступність навчального закладу та універсальний дизайн.

20. Проаналізувати методи виховного впливу на учнів, яка проводиться виховна робота, яким чином підтримуються стосунки з батьками учнів, як часто проводяться батьківські збори і в якому форматі.

21. Впродовж чотирьох тижнів педагогічної практики, провести вивчення вікових та індивідуальних особливостей учня. На основі спостереження (збірника методики), аналізу незалежних характеристик, бесід з учнем, вивчення продуктів діяльності та тестової методики написати психолого-педагогічну характеристику учня.

20. Педагогічна самоосвіта шляхом проходження онлайн-курсів підвищення кваліфікації.

21. Оформлення звітної документації по навчальній педагогічній практиці.

Індивідуальні завдання

1. Підготовка, розробка і проведення (очно або дистанційно) уроку трудового (виробничого) навчання.

2. Підготовка, розробка і проведення (очно або дистанційно) виховної години.

3. Підготовка, розробка і проведення (очно або дистанційно) профорієнтаційного заходу.

4. Проведення психолого-педагогічного дослідження за згодою учня для написання характеристики.

5. Ознайомлення з досвідом роботи вчителя трудового (виробничого) навчання.

6. Організація власної самоосвіти.

**ПІДСУМКОВІ БАЛИ
ЗА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
для спеціальності 014 – Середня освіта
(Трудове навчання та технології)**

Види робіт	Кількість запланованої роботи	Кількість виконаної роботи	Максимальна кількість балів	Бали отримані студентом	Підпис методиста
<i>I. Знайомство із загальноосвітнім закладом</i>					
Виконання пунктів 1-5 плану навчальної та виховної роботи	5		5		
<i>II. Навчальна та методична робота</i>					
Відвідування та аналіз уроків трудового навчання, проведених вчителем та студентами-практикантами	5		5		
Відвідування та аналіз уроків проведених, вчителями предметниками	20		20		
Проведення уроку (фрагменту) трудового навчання	1		5		
Педагогічна самоосвіта шляхом проходження онлайн-курсів підвищення кваліфікації	2		10		
Дидактичні засоби			5		
Дослідження щодо інклюзивної освіти			5		
<i>III. Виховна та профорієнтаційна робота</i>					
Проведення виховної години	1		10		
Психолого-педагогічна характеристика	1		10		
Проведення профорієнтаційного заходу	1		10		
<i>IV. Стан оформленої документації</i>					
Заповнений щоденник педагогічної практики	1		5		
Розгорнутий план-конспект уроку трудового навчання	1		5		
Розгорнутий план-конспект виховного заходу	1		5		
<i>Всього</i>			100		

**ПІДСУМКОВІ БАЛИ
ЗА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
для спеціальності 015 – Професійна освіта**

Види робіт	Кількість запланованої роботи	Кількість виконаної роботи	Максимальна кількість балів	Бали отримані студентом	Підпис методиста
<i>I. Знайомство із навчальним закладом</i>					
Виконання пунктів 1-5 плану навчальної та виховної роботи	5		5		
<i>II. Навчальна та методична робота</i>					
Відвідування та аналіз занять виробничого навчання, проведених майстром виробничого навчання та студентами-практикантами	5		5		
Відвідування та аналіз занять проведених, викладачами-предметниками	20		20		
Проведення заняття (фрагменту) виробничого навчання	1		5		
Педагогічна самоосвіта шляхом проходження онлайн-курсів підвищення кваліфікації	2		10		
Дидактичні засоби			5		
Дослідження щодо інклюзивної освіти			5		
<i>III. Виховна та профорієнтаційна робота</i>					
Проведення виховної години	1		10		
Психолого-педагогічна характеристика	1		10		
Проведення профорієнтаційного заходу	1		10		
<i>IV. Стан оформленої документації</i>					
Заповнений щоденник педагогічної практики	1		5		
Розгорнутий план-конспект заняття виробничого навчання	1		5		
Розгорнутий план-конспект виховного заходу	1		5		
<i>Всього</i>			100		

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Державні документи

1. Державний стандарт базової загальної середньої освіти. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / Упорядники: Л. Гриневич, О. Ельконін та ін.; Заг. ред М. Грищенко. Ухвал. рішенням колегії МОН від 27.10.2016, 34 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. НУШ. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua/>
5. Навчальна програма «Трудове навчання. 6-9 кл.» 2017. URL: Навчальні програми для 6-9 класів / Міністерство освіти і науки України (mon.gov.ua)
6. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>

Навчально-методичні посібники і підручники

1. Белан Т. Г. Пропедевтична педагогічна практика. Методичні рекомендації для студентів II курсу технологічного факультету спеціальності 6.010103 «Технологічна освіта». Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. 2013. 20 с.
2. Видра О. Г. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури. 2011. 88 с.
3. Волошина В. В., Долинська Л. В. Загальна психологія: Практикум : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2006. 280 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. Київ : Освіта України, 2006. 528 с.

5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
6. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2011. 469 с.
7. Практикум по возрастной психологии : учеб. пособие / под ред. Л. А. Головей, Е. Ф. Рыбалко. СПб. : Речь, 2002. 694 с.
8. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посібник. Київ : Академія, 2002. 528 с.

Періодичні фахові видання

1. Інформатика в школі: Науково-методичний журнал: видавнича група «Основа».
2. Класному керівнику: усе для роботи: Науково-методичний журнал: видавнича група «Основа».
3. Трудова підготовка в рідній школі: Науково-методичний журнал: видавництво «Педагогічна преса».
4. Трудове навчання в школі: Науково-методичний журнал: видавнича група «Основа».
5. Трудове навчання: Всеукраїнська газета для вчителів обслуговуючих і технічних видів праці, викладачів та майстрів виробничого навчання у МНВК: видавництво «Шкільний світ».
6. Серія «Школа ремесел» (Бібліотека «Шкільного світу»).
7. Серія «Нові формати освіти» (видавнича група «Основа»).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Освітній проєкт «На урок». URL: <https://naurok.com.ua/>
2. Серія «Усі уроки» до програми 2017 року. URL: <http://book.osnova.com.ua>
3. Методичні кейси. Виховна робота. Трудове навчання. Інформатика. URL: <http://media.ipro.kubg.edu.ua/>
4. Методичні кейси. Трудове навчання. Технології. Креслення. URL: <http://media.ipro.kubg.edu.ua/>
5. Серія «Усі уроки» до програми 2017 року. URL: <http://book.osnova.com.ua>
6. Трудове навчання та технології в школі онлайн. URL: <https://www.facebook.com/groups/597366907085699>
7. Всеукраїнський форум: Технологічна освіта URL: <https://www.facebook.com/groups/Technologicaleducation2019>
8. Група «Трудове навчання (Технології) та креслення в Українській школі» URL: <https://www.facebook.com/groups/26278986132068>

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЩОДЕННИКА

Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

*Кафедра педагогіки, психології і
методики технологічної освіти*

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

студентки 31 групи
ННІ професійної освіти та технологій
Сапон Валентини Миколаївни

Загальноосвітній навчальний заклад №33

Адреса: вул. Шевченка, 30

Клас 6-А

Чернігів – 2023

**СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ
для студентів спеціальності 015 "Професійна освіта"**

Група, заняття, предмет, учитель.

1. Тема, мета та основні навчально-виховні завдання.
2. Яке місце даного заняття в темі? Взаємозв'язок даного заняття з попереднім і наступним заняттями.
3. Коротка психолого-педагогічна характеристика групи (кількість слабких, середніх і сильних учнів). Чи було це враховано при плануванні заняття вчителем?
4. Активізація пізнавальної діяльності учнів (мотивація, постановка конкретних завдань, яскраві приклади і факти з життя, використання наочних посібників та технічних засобів навчання тощо).
5. Особливості поставлених учням запитань, їх складність і зрозумілість, відповіді учнів, їх оцінка.
6. Доступність викладу, сприймання і розуміння учнями нового матеріалу, їх психологічна готовність і підготовленість до заняття; застосування наочних і технічних засобів навчання.
7. Відтворення вивченого на уроці нового матеріалу в процесі його повторення, під час закріплення.
8. Педагогічне спілкування вчителя.
9. Особливості зауважень вчителя.
10. Об'єктивність оцінювання.
11. Домашнє завдання, інструктаж щодо його виконання (Чи оптимальні його обсяг і складність, чи зможуть учні виконати його за той час, що виділяється на цей предмет для домашньої роботи; чи запропонував учитель учням швидко ознайомитися з текстом вправ для домашньої роботи, чи попередив про можливі ускладнення, чи порекомендував шляхи їх подолання, чи чітко повідомив вимоги до оформлення домашньої роботи; чи були диференційовані домашні завдання для найбільш підготовлених учнів і чи передбачені форми допомоги слабо встигаючим).
12. Поведінка учнів (наскільки учні залучені в активну розумову працю. Наскільки учні зацікавлені, старанні, дисципліновані. Як здійснювалась мотивація навчання протягом усього уроку, чи застосовуються з цією метою спеціальні прийоми, ставлення учнів до вчителя).
13. Поведінка вчителя. Педагогічний такт (уміння володіти класом, організувати його роботу, підвищувати активність, інтерес, додержуватись дисципліни, ставлення до окремих учнів з урахуванням індивідуальних особливостей кожного, зовнішній вигляд, культура мови, поза, міміка, жестикуляція. Чи користується вчитель авторитетом в учнів).
14. Як ви оцінюєте результати заняття? Чи вдалось реалізувати всі поставлені задачі заняття? Якщо не вдалось, то чому?

Одним із найважливіших аспектів практичної підготовки майбутнього вчителя є відпрацювання умінь аналізу шкільних уроків, як з трудового навчання, так і з інших загальноосвітніх предметів. Відвідуючи заняття вчителів-предметників, практиканти повинні занотовувати свої спостереження і висновки щодо аналізу уроків в окремому робочому зошиті-щоденнику, користуючись наведеними нижче схемами.

ЗАГАЛЬНА СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ (загальноосвітні предмети)

1. Загальні відомості про урок

Підготовка класу до заняття (порядок у класі, готовність учнів до уроку). Привітання вчителя, перевірка відсутніх. Чи підготовлено наочні посібники, технічна апаратура, доцільність на уроці для досягнення поставленої мети. Чи визначає вчитель мету, завдання уроку, як він це робить.

2. Тип і структура уроку

Який тип уроку обрано, його доцільність з погляду вивчення теми в цілому і освітньої мети заняття. Структура уроку, послідовність окремих етапів, підбиття підсумків, зв'язок уроку з попередніми і як він здійснюється.

3. Зміст уроку

Відповідність змісту уроку програмі: сприяння змісту навчального матеріалу освіти, розвитку і вихованню учнів. Зв'язок навчального матеріалу із сучасністю, життєвим досвідом учнів. Використання дидактичних матеріалів і обладнання кабінету з метою відтворення і корекції раніше набутих (опорних) знань для забезпечення цілеспрямованого сприймання учнями нової інформації. Способи педагогічного керування процесом узагальнення і систематизації знань.

4. Методи та прийоми навчання на уроці

Методи і прийоми навчання, які застосовуються на уроці, їх відповідність змісту матеріалу, типу, меті, завданням уроку та віковим особливостям учнів. Дидактичні принципи, що здійснюються на уроці. Взаємозв'язок репродуктивної і творчої діяльності учнів. Підвищення творчої активності та пізнавальної самостійності учнів на уроці (створення проблемних ситуацій. Застосування методів проблемного навчання). Розвиток на уроці спостережливості та логічного мислення. Використання прийомів порівняння, зіставлення, узагальнення і систематизації, визначення причинно-наслідкових та інших зв'язків. Види та місце самостійної роботи учнів з підручником і дидактичними матеріалами. Формування в учнів умінь самоконтролю, уміння ставити запитання вчителю і учням, рецензувати відповіді товаришів. Оцінка знань учнів. Домашнє завдання, його обсяг, способи повідомлення. Індивідуалізація та диференціювання домашнього завдання.

5. Поведінка учнів

Міра залучення учнів до активної розумової праці, їх зацікавленість. Здійснення мотивації навчання, поведінка учнів на уроці. Порушення дисципліни, чим вони викликані, ставлення вчителя та учнів до порушників. Ставлення учнів до вчителя. Прояви організаційної та пізнавальної самостійності учнів.

6. Поведінка вчителя

Вміння володіти класом, організувати його до роботи, підвищувати активність, інтерес, увагу, тримати дисципліну. Стиль і тон у роботі (жвавий, бадьорий чи навпаки). Педагогічний такт. Зовнішній вигляд вчителя. Культура мови, постава, міміка, жести. Авторитет вчителя серед учнів.

7. Результати уроку. Висновки та пропозиції

Досягнення мети уроку. Виконання плану. Обсяг і якість знань учнів (свідомість, глибина, міцність, дійовість). Виховне, освітне і розвиваюче значення уроку. Що цінного з даного уроку можна рекомендувати для впровадження в практику інших вчителів?

**СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ
для студентів спеціальності 014 Середня освіта
(Трудове навчання та технології)**

**Орієнтовна схема аналізу
уроку трудового навчання**

Школа, клас _____

Дата _____ Зміна _____ Урок _____

Прізвище, ім'я, по батькові вчителя _____

Кількість учнів _____ Тривалість уроку _____ 2-х _____

Тема: _____

Мета:

1. _____
2. _____
3. _____

I. Підготовка учнів до початку роботи на уроці

Витрата часу на організаційну частину уроку. Готовність вчителя: робоче місце, посібники, інструменти, ТЗН, настрій. Готовність учнів до уроку: наявність робочого одягу, стан робочих місць, документації, загальний настрій класу. Як здійснено перехід до наступного етапу уроку: плавно, логічно, непомітно чи різко, без зв'язку з попереднім.

II. Проведення аналізу помилок, які допустили учні на попередньому уроці

1. Враховано всі помилки учнів чи тільки типові.
2. Як вчитель показує помилки: на дошці, на кресленні, на зразку, на виробі, за допомогою ТЗН і т.п.; порівнянням, зіставленням з технологічною картою.
3. Витрати часу на цей етап уроку.

III. З'ясування причин появи помилок у учнів і визначення шляхів їх виправлення

1. Способи аналізу причин виникнення помилок: все пояснює сам вчитель, змушує учнів шукати, задає допоміжні питання, спонукає думати.
2. Чи визначились наслідки помилок, які були допущені учнями і як це робилось: все робив сам учитель чи залучав школярів?
3. Чи помічались шляхи виправлення помилок учнів і якими способами: чи говорив тільки вчитель, чи залучались учні, чи працювали самостійно?
4. Витрати часу на цей етап.

IV. Підготовка учнів до свідомого засвоєння нового матеріалу

1. Способи організації уваги: відновлення технологічної ситуації минулого уроку, висновки з минулої теми. Повторення пройденого, аналіз помилок і т.д.
2. Способи технологічної зарядки учнів на засвоєння нового: викликала внутрішній інтерес; інтерес до теми викликаний штучно; не викликаний взагалі.
3. Витрати часу на цей етап.

V. Організація засвоєння нових знань і умінь

1. Як відбувся перехід до цього етапу уроку: логічно, м'яко, з попередньою підготовкою до засвоєння чи несподівано, різко, ураз? Чи названо тему і, особливо, мету уроку?
2. Рівень технічної грамотності і доступності викладу (логіка, переконливість, образність мовлення і т.д.)
3. Використання наочності і ТЗН: техніка показу, логічний зв'язок пояснення і показу, робота учнів і наочність.

4. Методика викладу нового матеріалу: способи повідомлення нових знань, грамотність і точність запитань, що ставляться перед учнями, як використовувалися їх відповіді, ступінь самостійності в надбанні нових знань.

5. Контакт з групою: які умови були при викладі нового матеріалу (доброзичливість, спокій, нервозність, напруженість); ступінь зацікавленості учнів новим матеріалом; зв'язок теорії з практикою.

6. Поведінка вчителя в процесі викладу нового матеріалу: зовнішній вигляд, манера триматися, жести; мовні особливості: темп мовлення, інтонація, здатність до інтерпретації, уміння працювати з інструментами.

7. Витрати часу на цей етап.

VI. Вступний інструктаж до виконання практичного завдання

1. Технологічність інструктажу (логіка при поясненні дії, показ прийомів та операцій).

2. Наочність інструктажу (практичний показ прийомів і операцій, використання засобів наочності і технічної документації).

3. Витрати часу на цей етап.

VII. Поточний інструктаж і перевірка в процесі практичної діяльності ступеня розуміння учнями нового матеріалу

1. Як організована практична робота: дії вчителя на початку роботи учнів, ступінь їх старанності, дотримання технологічної дисципліни, організація робочих місць, основні труднощі в роботі?

2. Організація контролю за практичною роботою учнів і їх самоконтролю; ступінь охоплення поточним інструктажем, характер індивідуальної роботи учителя: чи визначається вчителем ступінь розуміння теорії через працю.

3. Навчання школярів самоконтролю (форми, способи, перевірка ефективності).

4. Витрати часу на цей етап уроку.

VIII. Закріплення знань та умінь в процесі практичної діяльності

1. Як закріплюються знання: індивідуально, в процесі поточного інструктажу, групою при з'ясуванні окремих питань в ході роботи, акценти на дотримання в роботі правил, норм, прийомів і т.д.

2. Розвиток самостійності учнів: чи створюються ситуації для самостійних рішень в процесі роботи, способи стимулювання творчості школярів.

3. Елементи виховання учнів: в якій ситуації і на якому матеріалі; форми і способи, ступінь ефективності.

4. Час, який затрачений на цей етап.

IX. Закінчення уроку

1. Чи проведена індивідуальна оцінка якості виконання виробу кожним учнем, правильність застосування критеріїв.

2. Чи було зроблено заключний етап уроку: підведені загальні висновки; дана загальна оцінка роботи учнів, учитель висловлює своє ставлення до позитивних і негативних явищ на уроці і т.д.

3. Організація робочих місць та майстерні: хто прибирає, що прибирається, ступінь самоуправління; чи склався порядок прибирання; форми контролю.

X. Загальні зауваження до уроку та його оцінки

1. Чи досягнуто мети уроку?

2. Чи вірно вибрані та розташовані його етапи?

3. Чи забезпечені логічні переходи від етапу до етапу?

4. Доцільність витрачення часу на кожний етап.

5. Повнота виконання плану уроку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Зміст виховної роботи практикантів в навчальному закладі узгоджується з планом виховної роботи класного керівника. Виховні заходи, в яких студент братиме активну участь і які проводитиме самостійно, занотовуються у календарному плані виховної роботи в класі, до якого прикріплено практиканта. Під час проведення виховної роботи студент-практикант планує заходи з психолого-педагогічного вивчення особистості учнів та класного колективу. Нижче наводяться матеріали, які допоможуть студентам виконувати цю роботу.

Схема складання плану-конспекту виховного заходу

Тема: _____

Мета: _____

Обладнання: (ТЗН)

I. Підготовчий етап.

1. Запропонувати учням заздалегідь такі завдання:

II. Проведення (зміст заходу).

III. Підведення підсумків проведеного заходу.

IV. Використана література.

V. Аналіз студентом проведеного заходу (схема аналізу виховного заходу наводиться нижче)

VI. Відгук класного керівника про захід, що провів студент.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Дата _____ Клас _____

Вид заходу _____

Тема заходу _____

Мета заходу _____

1. Відповідність теми та мети заходу віковим особливостям інтересам та запитам учнів. Участь школярів у виборі теми заходу.
2. Підготовка заходу.
3. Зміст заходу.
4. Проведення заходу. Чіткість його проведення, тривалість.
5. Участь учнів у проведенні заходу, їх активність і самостійність у підготовці і проведенні заходу, розподіл доручень. Увага, зацікавленість, дисципліна учнів під час проведення заходу.
6. Організаційні здібності студента, його педагогічний такт.
7. Оцінка педагогічних прийомів, які використані під час проведення виховного заходу.
8. Оцінка учнями даного заходу.
9. Власна думка студента про даний захід.

Плануючи психолого-педагогічні спостереження щодо вивчення індивідуальних якостей учнів та класу доцільно користуватись наведеними нижче схемами, а також довідником основних термінів (див. Додаток 8).

СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Загальні відомості про учня

Прізвище, ім'я, по батькові. Національність. Вік. Фізичний розвиток, стан здоров'я, в т-ч. нервової системи. Умови життя і побуту в сім'ї. З'ясування тих сторін сімейного виховання і побуту, які пояснюють особливості учня. Найважливіші фактори біографії учня, які вплинули на його розвиток. Характеристика позасімейних та позашкільних зв'язків учня.

Спрямованість особистості учня

1. Прагнення та ідеали учня. Їх вплив на навчальну і суспільну роботу. Почуття обов'язку і відповідальності, їх вияви.

2. Інтереси і схильність школяра. Основне коло його інтересів і відображення їх у навчальній і позашкільній роботі. Навчальні інтереси, читацькі інтереси учня. Проявлення і задоволення цих інтересів, їх глибина і стійкість.

3. Ставлення учня до навчання. Чи любить учень навчатися, що заставляє його навчатися, чи розуміє суспільний зміст навчання, ставлення до різних видів навчальної роботи. Ставлення до успіхів і невдач у навчанні. Характеристика знань учня: глибина, міцність, наявність прогалин у знаннях і причини цього.

4. Ставлення до праці, участь у домашній роботі, в суспільній праці, трудові зобов'язання, ставлення до них, їх виконання, навички праці, стиль праці (організованість, акуратність, самоконтроль, уміння планувати свою роботу).

5. Взаємини учня і класного колективу. Місце і роль учня в класі. Ставлення учня до життя в класі (чи дорожить його честю), ставлення до успіху і невдач колективу, єдність з колективом чи відірваність від нього. Участь у житті колективу. Ставлення до критики

з боку товаришів. Чесність, правдивість, відвертість у стосунках з людьми. Ставлення колективу до учня: чи авторитетний він для товаришів, чи впливає він на колектив і як саме. Чи має близьких друзів, на якій основі вони здружилися, чи проявляє до товаришів увагу, чи надає їм допомогу і яку. Чи не має проявів, егоїзму, заздрощів. Ставлення до вчителів, батьків.

6. Оцінка власної особистості. Переоцінює чи недооцінює себе. Скромний чи характеризується зазнайством. Ставлення до своїх успіхів і невдач. Як реагує на повагу і покарання. Чи усвідомлює свої недоліки і чи намагається боротися з ними.

Вольові якості учня

Активність, ініціативність. Наполегливість учня. Ставлення до невдач і як він їх перемагає, чи самостійно виконує домашні завдання, як часто звертається по допомогу. Чи проявляє впертість, на якій основі і в якій формі. Витримка і самовладання, вміння управляти своїми почуттями, настроєм, уміння протистояти чужим впливам. Дисциплінованість. Стійкість, продуманість своїх переконань.

Емоційність характеру

Сила і глибина емоційних переживань, стійкість почуттів. Який настрій переважає? Жвавість чи млявість, уповільненість чи швидкість.

Особливості пізнавальної діяльності розумового розвитку учня

1. Особливості уваги школяра. Коли і в чому проявляється уважність і неуважність учня? Чи розвинута мимовільна увага? Наскільки стійка увага учня і чим вона відволікається? А можливо, учень не зосереджений?

2. Спостережливність.

3. Особливості пам'яті. Усвідомлення і тривалість того, що запам'ятовується. Точність відтворення.

4. Особливості мислення і пам'яті. Як учень розуміє матеріал, що вивчається на уроці. Чи самостійний у своїх роздумах і висновках? Чи уміє аналізувати і узагальнювати матеріал? Культура мовлення. Чи вміє правильно висловлювати свої думки в письмовій і усній формі?

5. Особливості творчої діяльності та уяви

6. Які здібності проявляються у школяра?

Висновок та рекомендації щодо виховання, розвитку і навчання учня

Довідник **основних термінів**, які необхідно використовувати при написанні психолого-педагогічної характеристики учня

I. Ставлення до навчання

Основні позиції аналізу та оцінки:

прагнення до пізнання: намагається постійно розширювати свої знання, намагається зрозуміти закономірності, зв'язки в природі та суспільстві;

старанність: завжди готовий виконувати всі учбові завдання, працювати в повну силу своїх здібностей...

вимогливість: пред'являє до себе завищені вимоги, сам визначає можливі для себе результати навчання, ставить відповідні своїм здібностям високі цілі в навчанні...

ставлення до успіху чи невдачі: почуття успіху чи невдачі, стимулює старанність;

поведінка в екстремальних ситуаціях: при невдачах, помилках мужності не втрачає;

витривалість: може інтенсивно працювати тривалий час;

здатність зосереджуватись: на уроці працює зосереджено, не відволікається;

самостійність: виявив ґрунтовні природничонаукові знання, прагне зрозуміти внутрішні зв'язки явищ, у відповідях на уроках застосовує самостійно вивчений матеріал...

міцність знань: володіє міцно засвоєними знаннями...

вміння застосовувати знання: вміє отримані знання застосовувати у повсякденному житті, використовує їх як аргумент у суперечках з оточуючими;

здатність до творчості: постійно прагне розв'язувати будь-які проблеми, шукає варіанти розв'язку, самостійно випробовує різні способи розв'язування, володіє здатністю комбінувати, відшукувати нові підходи до проблеми;

здатність до узагальнення: вміло оперує знаннями, логічно зіставляє факти, приходить, як правило, до точних висновків;

гнучкість процесів мислення: володіє здатністю вивчати нове, спираючись на старі знання;

здатність засвоєння: володіє яскраво виявленою здатністю швидко засвоювати учбовий матеріал, вчиться легко, без зайвого

напруження, вміє глибоко і точно встановлювати взаємозалежність явищ, подій...

спеціальні здатності: наділений здатністю абстрактно-логічного мислення;

пам'ять: матеріал запам'ятовує міцно;

культура мовлення: вміє правильно і чітко висловлювати свої думки, володіє великим запасом слів, чітко формулює висновки;

артикуляція: його мовленню притаманна виразна, чітка дикція, правильна вимова...

II. Поведінка на уроках

Основні позиції аналізу та оцінки:

дисциплінованість: дотримується правил праці на уроці;

активність: в учбовій діяльності на уроці бере найактивнішу участь;

уважність: на уроці працює зосереджено, уважно слідує за вказівками вчителя;

реакція на похвалу або догану: зауваження вчителя сприймає належним чином і намагається діяти у відповідності з ними;

навчальні інтереси: особливо цікавиться такими предметами, як ...

III. Ставлення до праці

Основні позиції аналізу та оцінки:

цілеспрямованість: заздалегідь продумує весь процес роботи;

старанність: контролює виконання трудових завдань, порівнює те, що зробив, як зробив, що ще треба зробити, намагається все зробити точно і акуратно;

самостійність:... вміє вільно орієнтуватися в новому трудовому процесі, здатний ставити задачі самому собі як далекі, так і ближчі, правильно оцінює свої результати, шукає нові методи роботи ...

інтенсивність праці: ... працює в повну силу, зосереджено і раціонально;

культура праці: ... тримає робоче місце в чистоті і порядку, діє у відповідності із встановленими правилами праці в майстернях ...

дисципліна праці: ... роботу розпочинає без запізньов, намагається не витратити марно час, дотримується встановленої перерви для відпочинку ...

наполегливість:... труднощі, що виникають в роботі, переборює із настирливістю, впевненістю...

витривалість: ... може працювати тривалий час, не втомлюючись ...

ставлення до роботи: ... готовий виконувати будь-яку роботу: важку, неприємну, якщо це необхідно; критично ставиться до порушення трудової дисципліни ...

ставлення до техніки безпеки: ... діє у відповідності до вимог правил техніки безпеки, обережний та уважний...

добросовісність: ... прагне трудове завдання виконувати точно і якісно, робить завжди все ретельно...

свідомість і відповідальність: ... бережливо ставиться до засобів праці, економно використовує матеріали, прагне не допускати у роботі браку ...

критичність: ... погоджується з критичними зауваженнями, прагне виправити свої недоліки, самокритичний...

гнучкість навичок поведінки: здатність в будь-яких умовах працювати творчо, не втрачає впевненості і в нових для себе обставинах ...

здатність до творчості: ... прагне до раціональної організації праці, постійно прагне удосконалити свої трудові операції, має нахили до винахідливості ...

IV. Поведінка в колективі

Основні позиції аналізу і оцінки:

здатність до контакту: легко зав'язує дружні відносини з ровесниками, простий у спілкуванні, вільно знаходить контакт з різними людьми: дорослими, старшими та іншими школярами, незнайомими людьми;

відповідальність: ... є почуття відповідальності по відношенню до товаришів, вважається надійним товаришем ...;

товариськість: ... враховує думку товаришів, їх бажання, інтереси, готовий завжди прийти на допомогу, не підводить колектив ...;

почуття взаємодопомоги: з охотою і добровільно допомагає всім, хто цього потребує ...;

ввічливість: люб'язний у спілкуванні з вчителями, ровесниками ...;

поступливість: прагне не вступати в сварки, особливо необгрунтовані, прагне утримати товаришів від різних конфліктів ...;

темперамент: дуже імпульсивний, стримує себе з великим зусиллям, не завжди йому вдається спокійно розв'язувати особливо критичні ситуації ...; неквапливий, спокійний, робить все не поспішаючи; з почуттям власної гідності...;

ставлення до колективу: відчуває себе нерозривно пов'язаним з колективом, не уявляє можливості діяти поза колективом ...;

положення в колективі: користується повагою серед товаришів та в колективі ...;

організаторські здібності: впливає на життя в колективі, постійно пропонує цікаві ідеї, сам активно перетворює їх в життя класу, вміє бути приємним партнером у спільній роботі, повести за собою товаришів.

V. Ставлення до самого себе

самохарактеристика: оцінює свої здібності і поведінку цілком точно; схильний недооцінювати (переоцінювати) себе, незадоволений собою, своїми успіхами ...;

самокритичність: занадто критичний до своїх помилок, прагне виправити свої помилки ...;

впевненість у своїх силах: володіє твердою переконаністю у своїх можливостях діяти успішно і правильно.

VI. Інтереси

Основні позиції аналізу та оцінки:

ерудиція: розвинений всебічно, цікавиться багатьма проблемами, захоплено навчається ...;

здатність до реалізації своїх інтересів: з великим натхненням втілює свої ідеї, захоплено працює над своїми винаходами ...;

стійкість інтересів: має глибокий, міцний інтерес до техніки ... постійно змінює свої захоплення;

спрямованість інтересів: особливо цікавиться живописом; з захопленням читає пригодницьку літературу; із задоволенням відвідує театр, слухає музику, захоплюється кіно; давно бере участь у змаганнях (спортивних); активний член бібліотечного об'єднання; любить конструювати.

VII. Мотиви та потреби

Основні позиції аналізу та оцінки:

мотиви поведінки: дуже честолюбний і прагне до високих результатів; прагне показати себе в громадській діяльності; успіх окрилює його, і він виявляє надзвичайну винахідливість в організації цікавих заходів;

рівень активності: активно виконує доручення найрізноманітнішого характеру; якщо справа його захоплює, то може досягти дуже багато.

VIII. Воля

Основні позиції аналізу та оцінки:

цілеспрямованість: все, за що береться, обов'язково здійснює ...;

здатність приймати рішення: спритний в будь-якій ситуації, вміє правильно орієнтуватися в подіях і приймати правильні рішення, не втрачає впевненість, свої рішення доводить до кінця;

самотвердження: вміє відстоювати свою точку зору в колективі, доводити свою правоту;

витриманість: вміє володіти собою, контролювати прояв своїх почуттів, в конфліктних ситуаціях прагне стримувати себе та інших, свідомо слідкує за своїми діями ...;

терпіння: здатний переборювати найрізноманітніші труднощі, не втрачає терпіння і витримки, якщо справа не виходить; наполегливо йде до потрібного результату...

IX. Емоції

Основні позиції аналізу та оцінки:

постійний настрій: завжди привітливий, тримається із всіма рівно, спокійно, з посмішкою;

емоційний стан: дуже вразливий, близько сприймає до серця все, що відбувається навколо нього;

урівноваженість: відрізняється стабільною, урівноваженою поведінкою; ... властива емоційна жвавість; ... часто перебуває в песимістичному настрої.

ПРИКЛАД НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ

1. Загальні відомості про школяра

Полтавченко Олександр навчається в 10-Б класі фізико-математичної школи. Це типовий акселерат. У свої 16 років має зріст 1 м 80 см і виглядає досить фізично зрілим. У зв'язку з прискореним фізичним розвитком останні три роки спостерігалось значне погіршення самопочуття Саші (підвищена втомлюваність, болі в ділянці серця, запаморочення і т.д.). однак, численні медичні обстеження жодних серйозних органічних порушень не виявили. Олександр живе в забезпеченій сім'ї досить високого культурного рівня. Батько (інженер) і особливо мати (викладач вузу) створюють єдиному синові всі умови для навчальних занять і різноманітного відпочинку. До його послуг окрема кімната, магнітофон, відеокамера, абонемент до плавального басейну. Стурбована погіршенням здоров'я Саші, мама звільнила його від будь-яких домашніх обов'язків.

2. Розумовий розвиток учня

Полтавченко відмінно встигає з більшості предметів, особливо фізико-математичного циклу. В першому півріччі Саша, за його словами, посилено займався лише «основними предметами», до яких відносив математику, фізику та хімію. Тому з деяких інших дисциплін (з біології, астрономії, географії) він отримав 7, 8, 9 балів, а з російської мови – навіть 6 балів. З гуманітарних предметів Саша має стабільні відмінні оцінки, лише з літератури та історії, які на його думку, «необхідні для загального кругозору», отримує 8 або 9 балів. Вчителі вважають, що незважаючи на часті пропуски занять, він міг би отримувати з цих предметів найвищі бали.

Юнак відрізняється високим рівнем концентрації і тривалості уваги, особливо, коли працює із захопленням. На уроках, які на його думку, не важливі і непривабливі, він відволікається більш цікавими справами. Так, на уроках біології, географії Саша часто розв'язує задачі з фізики та математики. Проте, при необхідності може швидко переключитися на матеріал уроку, демонструючи при цьому достатню обізнаність. Це свідчить про добрий розподіл і динамічність його

уваги. Для Олександра характерне поєднання емоційних і вольових компонентів уваги при виконанні складних і найбільш значущих для нього завдань. Засвоєння легких і цікавих предметів (історії та літератури) проходить у нього на основі лише емоційної уваги. Але лише одна вольова увага без емоційного стимулу не є такою стійкою і не забезпечує іноді належного успіху учня.

Полтавченко володіє доброю пам'яттю, легко і міцно засвоює новий матеріал. Але необхідною умовою продуктивності роботи його пам'яті є глибоке розуміння матеріалу, усвідомлення його значущості. В цьому випадку запам'ятовування і згадування не вимагає від нього ні особливих зусиль, ні застосування спеціальних прийомів. І навпаки, при запам'ятовування і відтворенні логічно не пов'язаного та ще й нецікавого матеріалу, навіть чисельні повторення не дають бажаного результату. Цим, очевидно, пояснюються дуже часті 5, 6, 7 з іноземної мови, помилки у засвоєнні хронології. В цих випадках видно небажання, та й невміння Олександра користуватися у випадку ускладнень раціональними прийомами запам'ятовування і відтворення. У нього переважає словесно-логічна пам'ять. Це підтверджує, зокрема, схильність до систематизації, класифікації, до оцінки при запам'ятовуванні і відтворення навіть конкретно-образного матеріалу.

Сильною стороною пізнавальної діяльності Полтавченка є високий ступінь розвитку абстрактного, теоретичного мислення, його здатність розмірковувати, робити висновки, проникати в сутність явищ, що вивчаються. Йому подобаються ситуації інтелектуального ускладнення. Він намагається знайти і часто знаходить оригінальні способи розв'язання складних фізичних і математичних задач. Його відповіді з будь-якого предмету вирізняються логічністю, він виявляє самостійність думки, критичний підхід до питань, що вивчаються. Завдяки великому обсягу начитаності усне і письмове мовлення Олександра характеризуються багатством словника і засобів вираження, хоч на письмі він нерідко допускає граматичні помилки.

Олександр виявляє вміння самостійно раціонально організувати пізнавальну діяльність, користуватися мислительними операціями (детально аналізувати умови і способи розв'язання задач, передумови для вагомого висновку, користуватися прийомами порівняння, узагальнення, логічного доведення). Під час тривалої хвороби він без сторонньої допомоги планував свій час, розподіляв його між різними заняттями, враховуючи ступінь їх важливості і складності. В процесі підготовки домашніх завдань він завжди починає

з найбільш складних. При цьому вміє відмовлятися від багатьох несвоєчасних, хоч і більш захоплюючих справ.

Полтавченко неодноразово проявляв здатність до технічної творчості. В конкурсі молодих фізиків школи він, як правило, отримував призи. На математичній міській олімпіаді теж зайняв одне з перших місць.

3. Пізнавальна і суспільно-корисна направленість учня. Провідні мотиви його діяльності

Крім домінуючого глибокого і стійкого інтересу до фізики і математики, Олександр проявляв великий інтерес до художньої літератури, шахів і кінозіюмок. Всі ці захоплення мають яскраво виражений активний характер. З улюблених предметів він читає найрізноманітнішу науково-популярну літературу, займається конструюванням, є активним членом технічного гуртка. Багато які діючі моделі, схеми і інші навчальні посібники з фізики і математики – справа рук Полтавченка. Захоплення Олександра художньою літературою реалізується в активній читацькій діяльності, у виступах на читацьких конференціях і літературних вечорах. Крім того, Полтавченко чемпіон школи з шахів; з 11 років – член шахової секції. Багато часу віддає він кінозіюмці, перегляду кінокартин, театральних спектаклів, періодично відвідує художні виставки і концерти музики.

Суттєвими прогалинами у вихованні Олександра є його байдужість до рухливих видів спортивної діяльності. Тривалий час (підозра на хворобу серця) не займається в жодній спортивній секції, не використовує навіть абонемент в плавбасейн.

Слід відмітити наявність у його стійких поглядів на різні сторони життя. Сенс життя він бачить в тому, щоб «стати добрим спеціалістом-фізиком», «бути в курсі всіх подій», «бути принциповим, наполегливим, витривалим».

Деякі з цих поглядів є його переконаннями і буквально цементують його життя. Наприклад, він робить все можливе, щоб стати добрим фізиком: проявляє величезну наполегливість і творчі здібності з цього предмету у процесі навчальних занять в школі і вдома, відвідує факультатив при університеті, готує себе до вступу на фізичний факультет Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка. Він проявляє активну зацікавленість в питаннях зовнішньої і внутрішньої політики: регулярно читає газети, слухає

«Новини» по телебаченню, приймає участь в дискусіях, проявляючи широку обізнаність і політичну грамотність.

Олександр високо оцінює значення суспільно-корисної роботи, не уявляє себе поза нею. За його словами, лише в громадській діяльності формується справжній колектив, без суспільної роботи неможливо виробити необхідні якості, стати людиною. Він із задоволенням виконує різноманітні доручення, відповідає за культурно-масову роботу, організатор багатьох цікавих і корисних справ. У школі Полтавченка вважають прикладом суспільної активності і моральності.

Проте в умовах сімейного оточення Олександр не є ні суспільно-корисною людиною, ні зразком моральних норм. Дома він поводить себе як деспот, висуває численні вимоги до батьків, зухвало поводить себе у разі їх невиконання. Така двоякість у поведінці свідчить про недостатню зрілість його переконань, що є наслідком неправильного ставлення до нього батьків і деяких учителів.

4. Морально-вольові риси характеру учня

Така ж двоїстість характеризує область багатьох морально-вольових якостей даного учня. Він, безумовно, патріот школи і класу, радіє успіхам нашої країни в галузі науки, техніки, спорту і т.д. Однокласники добре пам'ятають виступ Олександра на вечорі фізики.

Полтавченко – член загальношкільного активу, принциповий, відповідальний за слова і вчинки. Він чітко реагує на запити своїх товаришів. Але він егоїстичний в сім'ї, в колі близьких родичів, друзів і знайомих, проявляє безвідповідальність до домашніх обов'язків, неухважність, а іноді черствість до матері. І вдома, і в школі Олександр не відзначається скромністю, самокритичністю. Очевидно, звичка до легкого успіху, до похвали оточуючих, усвідомлення власних неабияких здібностей і є причиною явно завищеної його самооцінки. Неодноразові спроби батька, класного керівника, студентів, деяких однокласників знизити цю зарозумілість, лише викликали негативну реакцію з його боку.

Такі ж наслідки мало прагнення розширити сферу прояву його вольових якостей. Цілеспрямований, наполегливий, ініціативний, організований і дисциплінований в процесі виконання своїх навчальних і суспільних обов'язків, Олександр, за словами його батька, «демонструє чудеса неорганізованості, безініціативності і нестриманості, коли необхідно виконати елементарні домашні обов'язки. Він

може залишити сім'ю без хліба, не винести сміття, не почистити взуття. Все за нього робить мати». Спроби залучити сина до домашньої роботи викликають затятий опір, прояв різкості і навіть грубості. А втім, нестриманість Олександра має місце і у стосунках з товаришами, які сміливо виступають проти нього. Товариські і дружні взаємостосунки його з однокласниками часто порушуються через невміння, а іноді і небажання приборкувати природну невірноваженість його холеричного темпераменту.

Таким чином, перше враження про високий рівень культури, почуттів і поведінки Олександра при більш детальному знайомстві з ним дещо змінюється. Безумовно, він знає всі необхідні правила поведінки і вміє себе поводити, але з вказаних вище причин проявляє непослідовність у своїх вчинках. Це стосується і зовнішності Полтавченка. З того часу, як мати перестала його цілковито обслуговувати, він став приходити до школи в неохайному одязі, в нечищеному взутті, з неохайною зачіскою.

5. Роль учня в колективі даного класу

Звична роль шкільного лідера при дещо завищеній самооцінці і недостатній стриманості іноді заважає Олександрю зробити правильний крок у стосунках з активом класу і деякими товаришами. Прагнення зробити життя свого класу більш цікавим і повним приводить до того, що Полтавченко іноді замінює культорга або старосту. Хвороблива реакція на критику товаришів, ще більш посилює їх невдоволеність. Навіть з найкращим своїм другом-однодумцем у всіх корисних справах, Полтавченко виступає іноді в тривалі конфлікти через свою зарозумілість і нестриманість. Проте, навіть дуже часті зіткнення Полтавченка з багатьма однокласниками, не змінюють його стосунків з ними, вони залишаються непоганими. Товариші цінують його «готовність послужити загальному добробуту» і багато що пробачають йому. Олександр не ображається, сподіваючись, що «вони мене в кінці кінців оцінять».

Періодичні загострення взаємостосунків з однокласниками не знижують його суспільної активності. Крім роботи в загальношкільному активі, він у своєму класі, за словами товаришів, виконує роль «штатного лектора», «головного контролера», «натхненника і організатора самих цікавих справ». Дійсно, лише в період педагогічної практики Полтавченко організував вечір фізики, конференцію за круглим столом, зустріч з науковими працівниками

університету, шашковий турнір, допоміг випустити стінгазету, виступив перед класом з двома рефератами. До всіх видів громадської роботи він підходить з великою відповідальністю та з творчим вогником, вміє залучити до роботи навіть дуже пасивних товаришів.

6. Висновки

Таким чином, на фоні різноманітних достоїнств Полтавченка (відповідального і здібного учня, активного громадського діяча, різнобічної творчої особистості) виявляються суттєві негативні якості. Основними з них є негативне ставлення до домашніх обов'язків і пов'язана з цим неправильна поведінка вдома. В той же час для Олександра характерна переоцінка домінуючої ролі в класному колективі і недооцінка ролі товаришів. Серйозним недоліком Полтавченка є слабка витримка і самовладання.

Виховні впливи на юнака в період педпрактики були направлені на те, щоб змінити його ставлення до домашніх обов'язків, батьків, налагодити його стосунки з активом класу та з деякими однокласниками. Було проведено декілька бесід з батьками, вчителями, близькими друзями і товаришами Олександра про необхідність продуманої і стриманої оцінки його особистих якостей і успіхів у роботі. Одночасно ми намагалися непомітно контролювати і направляти суспільно-корисну діяльність в школі та в сім'ї, систематично переконували його, як важливо бути скромним, самокритичним, тактовним з оточуючими, поважати їх права і обов'язки.

У результаті намітилася деяка переоцінка поглядів юнака на свою роль та поведінку в колективі товаришів і у сім'ї, дещо послабилися конфлікти з батьками і активом класу, налагодилися ділові стосунки із старостою класу.

Подальше вдосконалення особистості Полтавченка, неухильне підвищення його статусу в школі і в сім'ї вимагають тривалої і наполегливої перебудови характеру юнака в бік більшої самокритичності, стриманості, тактовності в поводженні з оточуючими, належного ставлення до усіх необхідних обов'язків. Крім того, прискорений фізичний розвиток Олександра вимагає обов'язкового обережного, але неухильного залучення його в активну спортивну діяльність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
I. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	9
II. ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	10
III. ОBOB'ЯЗКИ ТА ПРАВА.....	11
3.1. Oбов'язки студента-практиканта.....	11
3.2. Права студента-практиканта	12
3.3. Oбов'язки старости групи.....	12
3.4. Oбов'язки керівника педпрактики	12
3.5. Oбов'язки методиста педагогічної практики.....	13
3.6. Методи навчання	13
3.7. Методи контролю	14
3.8. Засоби діагностики результатів навчання.....	14
3.9. Підведення підсумків навчальної педагогічної практики.....	14
ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	16
ЗАВДАННЯ СТУДЕНТАМ	18
ПІДСУМКОВІ БАЛИ ЗА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	23
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	25
ДОДАТКИ.....	27

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

ПОЛЕТАЙ
Олена Михайлівна

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації для студентів
III курсу та I курсу на базі ступеня вищої освіти
молодший бакалавр (спеціаліст)
спеціальності 014 – Середня освіта
(Трудове навчання та технології)
спеціальності 015 – Професійна освіта*

Технічний редактор

О. Клімова

Комп'ютерна верстка
та макетування

О. Клімова

Підписано до друку 25.01.2023 р. Формат 60 x 84 1/16.

Папір офсетний. Друк на різнографі.

Ум. друк. арк. 3,49. Обл.-вид. арк. 2,44.

Наклад 50 прим. Зам. № 004.

Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

14013, вул. Гетьмана Полуботка, 53, к. 208. Тел. 941-102

chnpu.tipograf@gmail.com

